

Santral ve Periferik Sinir Sistemi Tıbbi Terimleri

Prof. Dr. Bektaş TEPE

Tıbbi Terminoloji

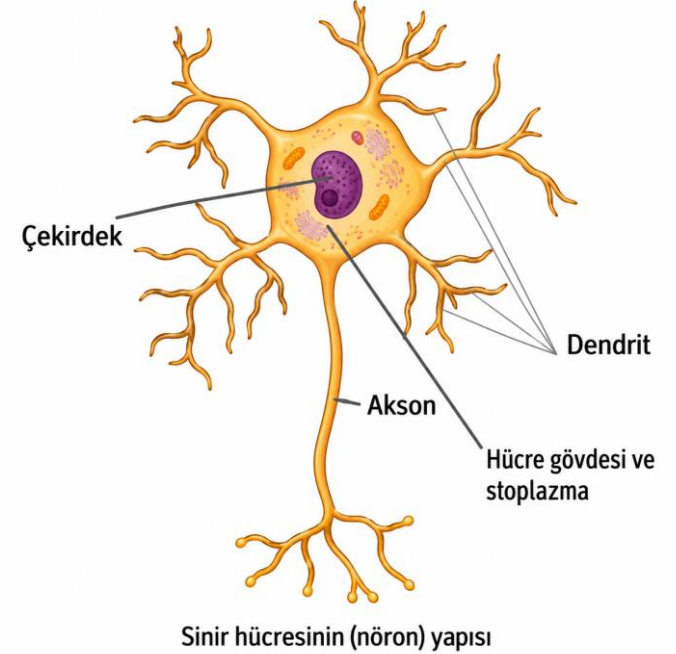
Bölüm 4

Sinir Sisteminin Tanımı ve Görevleri

- Sinir sistemi; vücuttaki organ ve sistemlerin birbiriyle bağlantılı, koordineli ve bütün halinde çalışmasını sağlar.
- İç ve dış çevreden gelen uyarıları algılar, değerlendirir ve uygun yanıtların oluşturulmasına aracılık eder.
- Elde edilen bilgilerin depolanması ve vücudun farklı bölgelerine sinyallerin iletilmesinde görev alır.
- Kasların ve iç organların faaliyetlerini düzenleyerek vücudun çalışma bütünlüğünü korur.

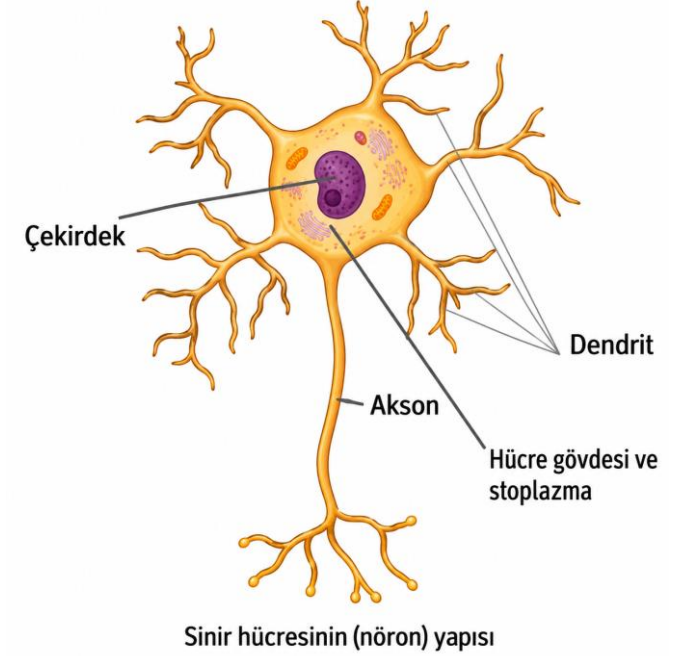
Sinir Hücresi: Nöron

- **Nöron**, sinir sisteminin temel yapısal ve işlevsel hücresidir.
- Nöronlar, sinirsel uyarıların elektriksel ve kimyasal yollarla iletilmesini sağlar.
- Bir nöron temel olarak hücre gövdesi ve hücre uzantılarından oluşur.
- Hücre gövdesinde çekirdek, sitoplazma ve hücrenin yaşamını sürdürmesini sağlayan organeller bulunur.

Dendrit ve Akson

- **Dendrit**, nöronun genellikle kısa, çok sayıda ve dallanmış uzantılarıdır.
- Dendritler, diğer hücrelerden gelen uyarıların alınmasında görev yapar.
- **Akson**, sinirsel uyarıların hücre gövdesinden diğer hücrelere iletilmesini sağlayan uzantıdır.
- Hücre gövdesi, dendrit ve akson birlikte çalışarak sinirsel iletişimi gerçekleştirir.

Glia Hücreleri

- Sinir sisteminde nöronların yanında, onların işlevlerini destekleyen **glia hücreleri** bulunur.
- **Oligodendrositler**, santral sinir sistemindeki aksonların çevresinde miyelin kılıf oluşturur.
- **Mikroglialar**, yabancı maddeleri ve mikroorganizmaları fagositoz yoluyla uzaklaştırarak savunmaya katkıda bulunur.
- **Astrositler**, sinir hücrelerinin beslenmesine ve uygun kimyasal ortamın korunmasına yardımcı olur.

Miyelin Kılıf ve Sinirsel İletim

- **Miyelin kılıf**, aksonları çevreleyen ve elektriksel yalıtım sağlayan özel bir yapıdır.
- Miyelinli sinir liflerinde uyarıların iletim hızı artar.
- Oligodendrositler, santral sinir sisteminde miyelin oluşumundan sorumlu glia hücreleridir.
- Miyelin kılıfın yapısının bozulması, sinirsel iletimde aksamalara neden olabilir.

Sinir Sisteminin Temel Bölümleri

- Sinir sistemi, anatomik ve işlevsel özelliklerine göre **santral** ve **periferik sinir sistemi** olarak ikiye ayrılır.
- **Santral sinir sistemi**, beyin ve omurilikten oluşur; sinirsel bilgilerin değerlendirilmesini ve yanıtların düzenlenmesini sağlar.
- **Periferik sinir sistemi**, santral sinir sistemi ile vücudun diğer bölümleri arasında bağlantı kurar.
- Periferik sinir sistemi, somatik ve otonom sinir sistemi olarak incelenir.

Santral Sinir Sisteminin Yapısı

- Santral sinir sistemi; beyin, beyincik, beyin sapı ve omurilikten oluşur.
- Beyin ve ilişkili yapılar kafatası, omurilik ise omurga kanalı içerisinde korunur.
- Santral sinir sistemi, duyuşal bilgileri değerlendirir ve vücudun farklı bölümlerine uygun yanıtlar gönderir.
- Organ ve sistemlerin çalışma düzeninin sağlanmasında temel yönetim merkezidir.

Beyin (Serebrum)

- **Serebrum**, kafatası içerisinde bulunan ve sağ ile sol olmak üzere iki yarım küreden oluşan yapıdır.
- Beyin yarım kürelerinin girintili çıkıntılı yüzeyi, korteksin yüzey alanını artırır.
- Beyin, bilinçli hareketler ve duyuşal bilgilerin değerlendirilmesi gibi işlevlerde görev yapar.
- Beynin sağ yarım küresi ağırlıklı olarak vücudun sol, sol yarım küresi ise sağ tarafının hareketlerini kontrol eder.

Beynin Enerji Gereksinimi

- Beyin, vücut ağırlığının yaklaşık %2'sini oluşturmalarına rağmen önemli miktarda enerji tüketir.
- Enerji gereksiniminin karşılanmasında kanla taşınan oksijen ve glikoz temel öneme sahiptir.
- Beyin dokusu, oksijen yetersizliğine karşı oldukça duyarlıdır.
- Beynin bir bölgesinde kan dolaşımının durması, o bölgedeki sinir hücrelerinde hasara neden olabilir.

Beyin ve Omuriliği Koruyan Zarlar

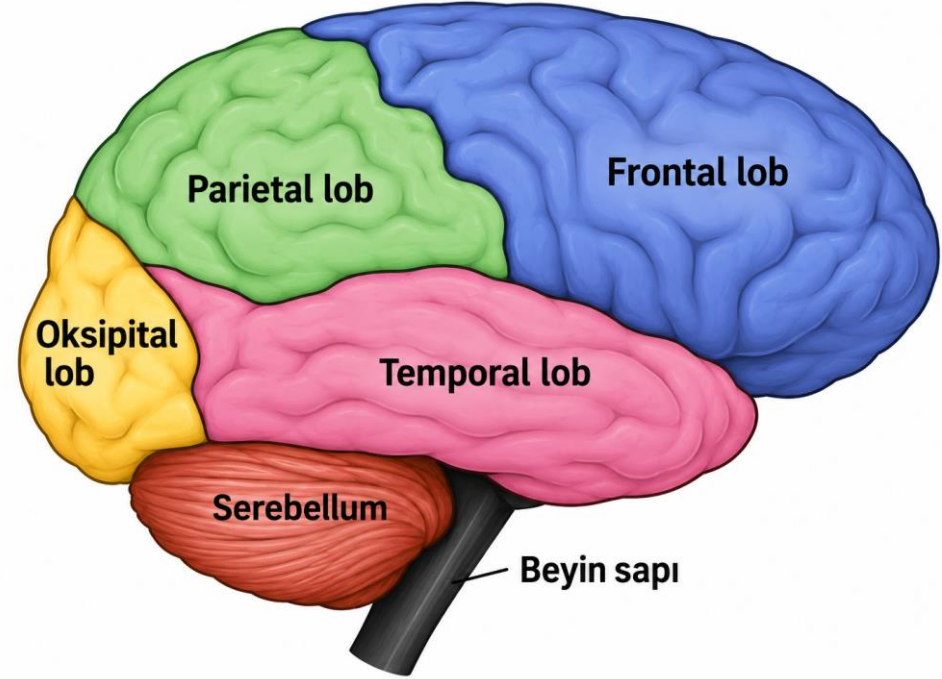
- **Meninksler**, beyin ve omuriliği çevreleyen üç koruyucu zardır.
- **Dura mater**, en dışta bulunan sert ve dayanıklı zardır.
- **Arachnoidea**, orta tabakayı oluşturan örümceksi zardır.
- **Pia mater**, beyin ve omurilik yüzeyine yakın bulunan ince zardır.

Beyin-Omurilik Sıvısı ve Sinir Dokusu

- **Beyin-omurilik sıvısı (BOS)**, araknoid zar ile pia mater arasındaki subaraknoid boşlukta bulunur.
- BOS, beyin ve omuriliğin mekanik etkilerden korunmasına ve artık maddelerin uzaklaştırılmasına katkı sağlar.
- **Substantia grisea (gri madde)**, sinir hücresi gövdelerinin yoğun olduğu bölgedir.
- **Substantia alba (ak madde)**, başlıca miyelinli aksonların bulunduğu sinir dokusudur.

Beyin Lobları

- Her beyin yarım küresinde frontal, parietal, temporal ve oksipital olmak üzere dört temel lob bulunur.
- **Frontal lob**, istemli hareketler, konuşmanın oluşturulması ve davranışların düzenlenmesiyle ilişkilidir.
- **Parietal lob**, vücuttan gelen duyuşal bilgilerin değerlendirilmesinde görev yapar.
- **Temporal lob** işitme ve bellekle, **oksipital lob** ise görmeyle ilişkilidir.

Beynin Temel İşlevleri

- Beyin; görme, işitme, koklama, tat alma ve dokunma gibi duyuların değerlendirilmesinde görev yapar.
- İstemli iskelet kası hareketlerinin düzenlenmesine katkıda bulunur.
- Öğrenme, bellek, konuşma, yazma ve bilgilerin saklanmasıyla ilişkilidir.
- Duyguların ve davranışların düzenlenmesinde önemli rol oynar.

Beyincik (Serebellum)

- **Serebellum**, kafatasının arka bölümünde bulunan ve iki yarım küreden oluşan sinir sistemi yapısıdır.
- Vücut dengesinin korunmasına ve kas hareketlerinin koordinasyonuna katkı sağlar.
- Kasların gerginliğini ve birbirleriyle uyumlu çalışmasını düzenler.
- Yürüme, yazma ve benzeri öğrenilmiş hareketlerin düzgün gerçekleştirilmesinde görev yapar.

Beyin Sapı

- Beyin sapı, beynin alt bölümünde bulunur ve omurilikle devamlılık gösterir.
- **Mezensefalon (orta beyin), pons ve medulla oblongata** olmak üzere üç temel bölümden oluşur.
- Beyin ile omurilik arasındaki sinirsel bilgi iletiminde görev yapar.
- Solunum, kalp-damar faaliyetleri, yutma ve aksırma gibi yaşamsal işlevlerin düzenlenmesinde rol oynar.

Medulla Oblongata ve Yaşamsal Merkezler

- **Medulla oblongata (bulbus)**, beyin sapının omuriliğe komşu bölümüdür.
- Solunum ve kalp-damar faaliyetlerinin düzenlenmesinde görev alan önemli merkezleri içerir.
- Yutma ve aksırma gibi istemsiz faaliyetlerin kontrolüne katkıda bulunur.
- Bu bölgedeki ciddi hasarlar, yaşamsal fonksiyonları etkileyebilir.

Omurilik (Medulla Spinalis)

- **Medulla spinalis**, omurga kanalı içerisinde bulunan santral sinir sistemi yapısıdır.
- Erişkinlerde genellikle birinci ve ikinci bel omurları düzeyinde sonlanır.
- Omuriliğin altından devam eden sinir kökleri, **cauda equina (at kuyruğu)** görünümünü oluşturur.
- Omurilik, beyin ile vücudun diğer bölümleri arasında sinirsel iletimi sağlar ve reflekslerin düzenlenmesinde görev yapar.

Periferik Sinir Sisteminin Yapısı

- Periferik sinir sistemi, beyin ve omurilik ile vücudun diğer bölümleri arasındaki bağlantıyı sağlar.
- Beyinden çıkan **12 çift kraniyal sinir** ve omurilikten çıkan **31 çift spinal sinir** bu sistemin temel bileşenleridir.
- Periferik sinir sistemi, somatik ve otonom sinir sistemi olarak iki bölümde incelenir.
- Somatik sistem ağırlıklı olarak istemli hareketlerle, otonom sistem ise iç organların istemsiz faaliyetleriyle ilişkilidir.

Somatik Sinir Sistemi

- **Somatik sinir sistemi**, istemli iskelet kası hareketlerinin yürütülmesinde görev yapar.
- Santral sinir sistemi ile iskelet kasları arasındaki motor bağlantıda tek bir motor nöron bulunur.
- Somatik motor lifler miyelinli olduğundan sinirsel iletim hızlı gerçekleşir.
- Bu sinirlerin işlev kaybı, ilgili kaslarda güçsüzlüğe ve atrofiye neden olabilir.

Otonom Sinir Sistemi

- **Otonom sinir sistemi**, iç organların ve istemsiz çalışan yapıların faaliyetlerini düzenler.
- Santral sinir sistemi ile hedef organ arasındaki bağlantıda genellikle iki nöron ve bir ganglion bulunur.
- Otonom sinir sistemi, **sempatik** ve **parasempatik** bölümlerden oluşur.
- Bu iki bölüm, hedef organların faaliyetlerini farklı yönlerde düzenleyebilir.

Santral Sinir Sisteminin Temel Anatomik Terimleri

- **Serebrum (cerebrum):** Beyin; **serebellum (cerebellum):** beyincik.
- **Medulla spinalis / myelon:** Omurilik.
- **Encephalon:** Beynin tümünü ifade eden anatomik terim.
- **Cortex:** Beyin ve beyinciğin dış katmanı; **medulla:** iç bölümü.

Meninkslerle İlgili Anatomik Terimler

- **Meninx / meninges:** Beyin ve omuriliği çevreleyen koruyucu zarlar.
- **Dura mater:** En dıştaki sert zar.
- **Arachnoidea:** Ortadaki örümceksi zar.
- **Pia mater:** Sinir dokusunun yüzeyini örten en içteki ince zar.

Beyin ve Omurilik Yapılarıyla İlgili Terimler

- **Medulla oblongata / bulbus:** Omurilik soğanı.
- **Pons:** Beyin sapının orta bölümünü oluşturan yapı.
- **Ventriculus:** Beyindeki BOS içeren boşluk; beyinde dört ventrikül bulunur.
- **Canalis centralis:** Omuriliğin ortasında uzanan ve BOS içeren kanal.

Sinir Dokusu Terimleri

- **Hemispherium:** Beyin yarım küresi.
- **Neuron:** Sinir hücresi; **neuroglia:** sinir hücrelerini destekleyen yardımcı hücreler.
- **Substantia grisea:** Gri madde; **substantia alba:** ak madde.
- **Synapsis (sinaps):** Sinir hücreleri arasında veya sinir hücresi ile hedef hücre arasında uyarı aktarımının gerçekleştiği bağlantı bölgesi.

Omurga ve Disk Anatomisi Terimleri

- **Vertebra:** Omur kemiği.
- **Discus intervertebralis:** İki omur arasında bulunan ve yastık görevi yapan disk.
- **Nucleus pulposus:** İntervertebral diskin jelatinimsi iç bölümü.
- **Lamina:** Omur kemerinin arka bölümündeki kemik yapı; **processus spinosus:** omurun arkaya uzanan dikensi çıkıntısı.

Periferik Sinir Sistemi Anatomik Terimleri

- **Neurofibra:** Akson ve çevresindeki kılıflardan oluşan sinir lifi.
- **Ganglion:** Santral sinir sistemi dışında bulunan sinir hücresi gövdelerinin oluşturduğu yapı.
- **Endoneurium:** Tek tek sinir liflerini çevreleyen ince bağ dokusu kılıfı.
- **Epineurium:** Periferik sinirin dışını çevreleyen bağ dokusu kılıfı.

Ağrı ve Bilinçle İlgili Semptomlar

- **Sefalji (cephalalgia):** Baş ağrısı; **vertigo:** dönme hissiyle karakterize baş dönmesi.
- **Lumbalji:** Bel ağrısı; **dorsalji:** sırt ağrısı.
- **Senkop:** Kısa süreli ve geçici bilinç kaybı.
- **Afazi:** Beyindeki dil işlevlerinin etkilenmesine bağlı konuşma veya dili anlama bozukluğu.

Bilinç ve Uyanıklık Bozuklukları

- **Stupor:** Kişinin ancak güçlü uyaranlarla kısa süreli tepki verebildiği bilinç bozukluğu.
- **Koma:** Kişinin uyandırılmadığı ağır bilinç bozukluğu.
- **Konfüzyon:** Dikkat, farkındalık ve düşünce süreçlerinde karışıklıkla karakterize durum.
- **Deliryum:** Dikkat ve farkındalıkta bozulmayla seyreden, genellikle akut gelişen ve dalgalanabilen klinik tablo.

Nöbet ve Algı Bozuklukları

- **Konvülsiyon:** Kasların istemsiz ve tekrarlayıcı biçimde kasılmasıyla ortaya çıkan nöbet belirtisi.
- **İllüzyon:** Gerçekte var olan bir uyarının yanlış algılanması.
- **Halüsinasyon:** Gerçekte dış uyarın bulunmadığı halde bir algının yaşanması.
- **Romberg bulgusu:** Ayakta dururken gözlerin kapatılmasıyla dengenin belirgin biçimde bozulması.

Kaygı ve Korkuyla İlgili Terimler

- **Anksiyete:** Kaygı ve endişe hali.
- **Anksiyete nevrozu:** Kaygının belirgin olduğu durumlar için kullanılan eski bir terim.
- **Fobik nevroz:** Belirli nesne veya durumlara yönelik yoğun korkuyla ilişkili durumlar için kullanılan eski bir terim.
- Bu terimler, güncel klinik sınıflandırmalarda farklı tanı adlarıyla karşılanabilir.

Hareket, Konuşma ve Hesaplama Bozuklukları

- **Apraksi:** Hareketi gerçekleştirebilecek fiziksel güce rağmen öğrenilmiş, amaca yönelik hareketin yapılamaması.
- **Dizartri:** Konuşmada görev alan kasların kontrolündeki bozukluğa bağlı konuşma güçlüğü.
- **Atetoz:** Özellikle el ve parmaklarda görülen yavaş, kıvrılma biçimindeki istemsiz hareketler.
- **Akalküli:** Hesap yapma yeteneğinin kaybı.

Sinir Sistemi Elektrofizyolojik İncelemeleri

- **Elektromiyografi (EMG):** Kasların elektriksel aktivitesini değerlendiren inceleme yöntemidir.
- EMG ile birlikte yapılan sinir iletim çalışmaları, periferik sinirlerin iletim özelliklerini değerlendirir.
- **Elektroensefalografi (EEG):** Beynin elektriksel aktivitesinin kaydedilmesidir.
- EEG, uyanıklık ve uyku sırasında oluşan beyin dalgalarının incelenmesini sağlar.

Sinir Sistemi Görüntüleme Yöntemleri

- **Bilgisayarlı tomografi (BT):** X-ışınları kullanılarak vücudun kesitsel görüntülerinin elde edilmesidir.
- **Manyetik rezonans görüntüleme (MR/MRI):** Manyetik alan ve radyo dalgalarıyla özellikle yumuşak dokuların görüntülenmesidir.
- **Miyelografi:** Spinal kanalın kontrast madde kullanılarak görüntülenmesidir.
- **Diskografi:** İntervertebral diske kontrast madde verilerek görüntüleme yapılmasıdır.

Lomber Ponksiyon ve Koma Değerlendirmesi

- **Lomber ponksiyon:** Bel bölgesinden iğneyle girilerek beyin-omurilik sıvısı örneği alınmasıdır.
- **Glasgow Koma Skalası (GKS)**, bilinç düzeyinin değerlendirilmesinde kullanılan puanlama sistemidir.
- GKS; göz açma, sözel yanıt ve motor yanıtın değerlendirilmesine dayanır.
- Toplam puan **3–15** arasında değişir; düşük puan daha ağır bilinç bozukluğunu gösterir.

Elektrokonvülsif Terapi

- **Elektrokonvülsif terapi (EKT)**, kontrollü elektriksel uyarı kullanılarak uygulanan bir tedavi yöntemidir.
- Özellikle ağır depresyon gibi psikiyatrik hastalıkların tedavisiyle ilişkilendirilir.
- EKT, tanısal görüntüleme veya kayıt yöntemi değil, tedavi amaçlı bir uygulamadır.

Baş Büyüklüğü ve Bellekle İlgili Tanı Terimleri

- **Mikrosefali:** Baş çevresinin yaş ve cinsiyete göre beklenenden küçük olması.
- **Makrosefali:** Baş çevresinin beklenenden büyük olması.
- **Amnezi:** Bellek kaybı.
- **Tuzak nöropati:** Periferik sinirin belirli bir anatomik bölgede sıkışmasına bağlı gelişen sinir işlev bozukluğu.

Psikiyatrik Tanı Terimleri

- **Obsesif-kompulsif bozukluk:** Tekrarlayıcı, istenmeyen düşünceler ve/veya bunlarla ilişkili yineleyici davranışlarla karakterize bozukluk.
- **Hipokondriyazis:** Sağlık ve hastalıkla ilgili aşırı kaygı için kullanılan terim.
- **Konversiyon:** Bedensel hareket veya duyu işlevlerinde bozulmayla ortaya çıkan klinik durumları tanımlamak için kullanılan terim.
- **Histeri:** Güncel tanı sınıflandırmalarında tek başına kullanılmayan tarihsel bir terim.

Duygudurum ve Psikotik Bozukluk Terimleri

- **Depresyon:** Çökkün duygudurum, enerji azalması ve ilgi kaybı gibi belirtilerle ilişkili bozukluk.
- **Mani:** Duygudurumda yükselme veya iritabiliteyle birlikte enerji ve etkinlik artışının görüldüğü durum.
- **Şizofreni:** Düşünce, algı ve davranış alanlarında bozukluklarla seyreden psikiyatrik hastalık.
- **Psikoz:** Gerçekliği değerlendirme ve algılama süreçlerinde belirgin bozulmayla ilişkili klinik durum.

Beyin ve Beyin Zarları Kanamaları

- **İntraserebral hemoraji:** Beyin dokusu içerisine kanama.
- **Epidural hemoraji:** Kafatası kemiği ile dura mater arasındaki kanama.
- **Subdural hemoraji:** Dura mater ile araknoid zar arasındaki kanama.
- Kanamanın anatomik yerleşimi, tanımlamada kullanılan tıbbi terimi belirler.

Beyin ve Omurilik İltihapları

- **Menenjit (meningitis):** Beyin ve omurilik zarlarının inflamasyonu.
- **Ensefalit (encephalitis):** Beyin dokusunun inflamasyonu.
- **Miyelit (myelitis):** Omuriliğin inflamasyonu.
- **Ensefalomiyelit:** Beyin ve omuriliğin birlikte inflamasyonu.

Gri Madde İltihapları

- **Poliomiyelit:** Özellikle omuriliğin gri maddesini etkileyebilen viral hastalık; çocuk felci.
- **Polioensefalit:** Beyin gri maddesinin inflamasyonu.
- **Poliomiyeloensefalit:** Beyin ve omurilik gri maddelerinin birlikte inflamasyonu.
- **Serebral apse:** Beyin dokusu içerisinde sınırlı irin birikimi.

Diğer Nörolojik Hastalık Terimleri

- **Nörit (neuritis):** Sinirin inflamasyonu.
- **Ensefalopati:** Beyin işlevlerinde bozulmaya yol açan hastalık veya durumları ifade eden genel terim.
- **Hipertansif ensefalopati:** Şiddetli kan basıncı yüksekliğiyle ilişkili akut beyin işlev bozukluğu.
- **Multipl skleroz (MS):** Santral sinir sisteminde miyelin hasarıyla karakterize hastalık.

Epilepsi ve Uyku Bozuklukları

- **Epilepsi:** Tekrarlayan epileptik nöbetlere yatkınlıkla karakterize nörolojik hastalık.
- **İnsomnia:** Uykuya dalma veya uykuyu sürdürme güçlüğüyle ilişkili uykusuzluk.
- **Narkolepsi:** Gündüz aşırı uykululuk ve tekrarlayan uyku ataklarıyla karakterize hastalık.
- **Tremor:** Vücudun bir bölümünde görülen istemsiz, ritmik titreme hareketi.

Felçle İlgili Temel Terimler

- **Pleji:** Felç veya istemli hareket kaybı.
- **Monopleji:** Tek bir ekstremitenin felci.
- **Hemipleji:** Vücudun bir yarısını etkileyen felç.
- **Parapleji:** Her iki alt ekstremitayı etkileyen felç.

Dört Ekstremiteyi Etkileyen Felç ve Kuvvet Kaybı

- **Tetrapleji / quadripleji:** Dört ekstremiteyi etkileyen felç.
- **Parezi:** Kas kuvvetinde azalma.
- **Monoparezi:** Tek ekstremitede kuvvet kaybı.
- **Hemiparezi:** Vücudun bir yarısında kuvvet kaybı.

Parezi Türleri ve Pleji–Parezi Ayrımı

- **Paraparezi:** Her iki alt ekstremitede kuvvet kaybı.
- **Tetraparezi / quadriparezi:** Dört ekstremitede kuvvet kaybı.
- **Hemipleji**, vücudun bir yarısında felci ifade eder.
- **Hemiparezi** ise aynı bölgede tam felçten farklı olarak kas kuvvetinin azalmasını ifade eder.

Hareket ve Kas Hastalıkları

- **Ataksi:** Hareketlerin dengeli ve amacına uygun şekilde yapılmasında bozukluk.
- **Serebral palsi:** Gelişmekte olan beyindeki hasar veya gelişim bozukluğuyla ilişkili hareket ve duruş bozuklukları grubu.
- **Müsküler distrofi:** Kas liflerinde ilerleyici bozulmayla seyreden kalıtsal hastalıklar grubu.
- **Myasthenia gravis:** Sinir-kas kavşağını etkileyen ve kas güçsüzlüğüyle seyreden hastalık.

Periferik Sinir Hastalıkları

- **Periferik nöropati:** Periferik sinirlerin işlev bozukluğu.
- **Trigeminal nevralji:** Trigeminal sinirin dağılım alanında ortaya çıkan kısa süreli, şiddetli yüz ağrısı.
- **Bell paralizi:** Genellikle aniden gelişen, tek taraflı periferik yüz felci.
- **Tabes dorsalis:** Omuriliğin arka kordonları ve ilgili duyu yollarında ilerleyici dejenerasyon.

Dejeneratif Sinir Sistemi Hastalıkları

- **Demans:** Bellek ve diğer bilişsel işlevlerde günlük yaşamı etkileyen bozulmayla karakterize sendrom.
- **Alzheimer hastalığı:** Demansa neden olabilen nörodejeneratif hastalık.
- **Creutzfeldt-Jakob hastalığı:** Prionlarla ilişkili, hızlı ilerleyebilen nörodejeneratif hastalık.
- **Parkinson hastalığı (paralysis agitans):** Titreme ve hareketlerde yavaşlama gibi belirtilerle seyreden ilerleyici sinir sistemi hastalığı.

Omurilikte Boşluk Oluşumu

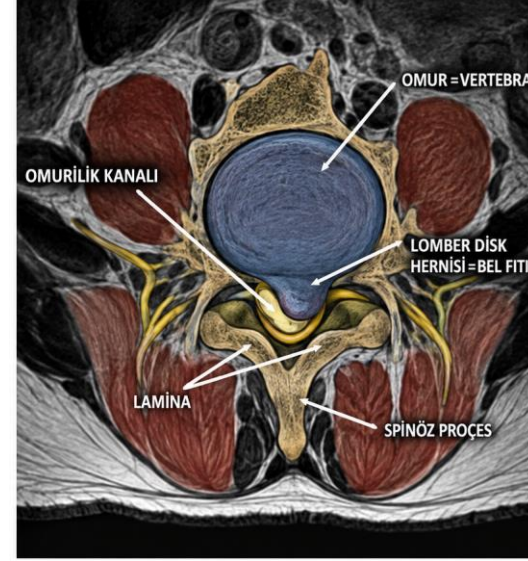
- **Siringomiyeli (syringomyelia)**, omurilik içerisinde sıvı dolu boşluk oluşmasıyla karakterize durumdur.
- Omurilik veya beyin sapında sıvı dolu boşluk bulunmasıyla ilişkilendirilir.
- Bu tür yapısal değişiklikler, ilgili sinir yollarının işlevlerini etkileyebilir.

Diskopati ve Disk Hernisi

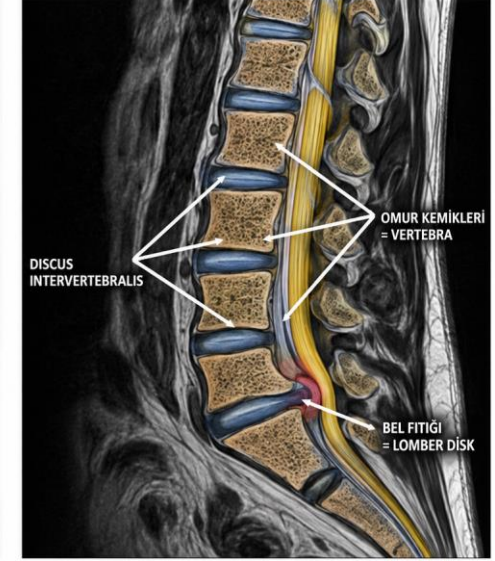
- **Lomber diskopati:** Bel bölgesindeki intervertebral disklerin yapısal bozukluğu.
- **Servikal diskopati:** Boyun bölgesindeki intervertebral disklerin yapısal bozukluğu.
- **Lomber disk hernisi:** Bel fıtığı.
- **Servikal disk hernisi:** Boyun fıtığı.

Diskopati ve Disk Hernisi Arasındaki Fark

- **Diskopati**, intervertebral diskteki farklı yapısal bozuklukları kapsayan genel bir terimdir.
- **Disk hernisi**, disk materyalinin normal sınırlarının dışına yer değiştirmesini ifade eder.
- Bu nedenle her diskopati, disk hernisi anlamına gelmez.
- Terimlerin doğru kullanılması, hastalığın anatomik ve klinik olarak doğru tanımlanmasını sağlar.

Bel fitiği MR görüntüsü üstten

Bel fitiği MR görüntüsü yandan

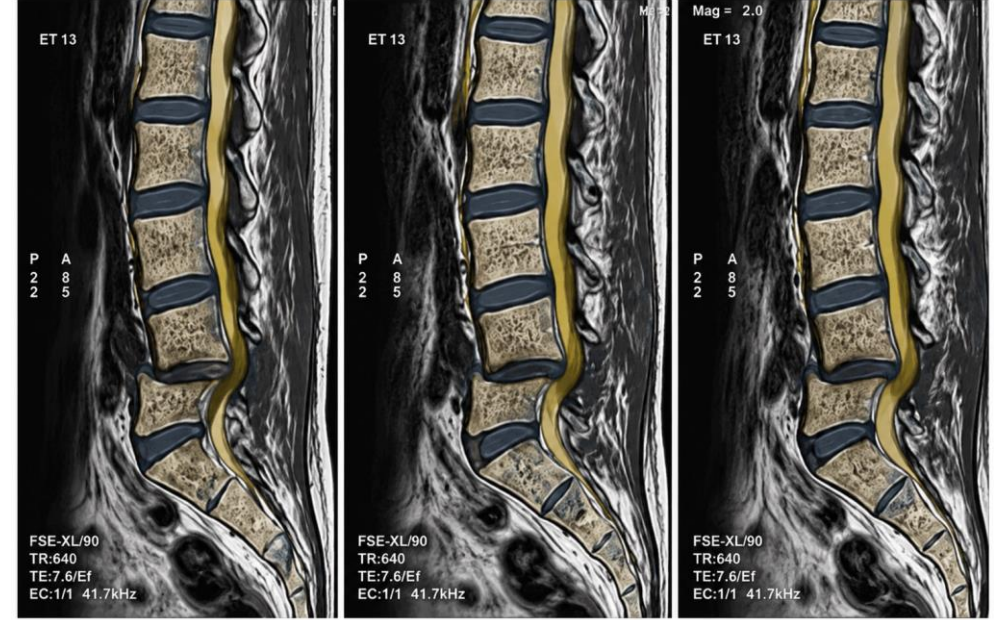

Omurga Kırıkları ve Enfeksiyonları

- **Kompresyon fraktürü:** Omura binen yük sonucunda gelişen sıkışma kırığı.
- **Çökme fraktürü:** Kafatası kemiğinin kırılarak içeri doğru çökmesi için kullanılan terim.
- **Diskit (discitis):** İntervertebral diskin enfeksiyonu.
- **Spondilodiskit:** Omur ve intervertebral diskin birlikte enfeksiyonu.

Spondilolistezis

- Spondilolistezis, bir omurun komşu omura göre yer değiştirmesidir.
- Bu durum omurgada kayma olarak adlandırılır.
- Omurganın normal diziliminin bozulması, ilgili anatomik bölgenin değerlendirilmesini gerektirir.
- Spondilolistezis, görüntüleme yöntemleriyle gösterilebilir.

Spondilolistezis (omurgada kayma) MR görüntüsü

Tıbbi Terimlerde Ön Eklerin Önemi

- Tıbbi terimlerde kullanılan ön ekler, kelimenin anlamını değiştirebilir.
- **A-** ön eki, bazı terimlerde yokluk veya kayıp anlamı oluşturur.
- **Dis-** ön eki, işlevin bozulması veya güçleşmesi anlamı verebilir.
- **Hiper-** artış veya yükseklik, **hipo-** ise azalma veya düşüklük ifade eder.

Ön Eklerle Oluşturulan Terim Örnekleri

- **Akalküli:** Hesap yapma yeteneğinin kaybı.
- **Disoryantasyon:** Kişinin yer, zaman veya durumla ilgili yöneliminde bozulma.
- **Hipertansiyon:** Kan basıncının yüksek olması.
- **Hipotansiyon:** Kan basıncının düşük olması.

Kafatası Cerrahisi Terimleri

- **Kraniotomi:** Kafatasında cerrahi açıklık oluşturulması; çıkarılan kemik parçası genellikle işlem sonunda yerine yerleştirilir.
- **Kraniektomi:** Kafatasından çıkarılan kemik parçasının işlem sonunda yerine konulmaması.
- İki terim arasındaki temel fark, çıkarılan kemik parçasının yeniden yerleştirilip yerleştirilmemesidir.

Sinir ve Ganglion Cerrahisi Terimleri

- **Ganglionektomi:** Ganglionun cerrahi olarak çıkarılması.
- **Nörotomi:** Sinirin cerrahi olarak kesilmesi.
- **Nörorafı:** Kesilmiş sinirin cerrahi olarak dikilmesi.
- **Nöroanastomoz:** Sinir uçları veya lifleri arasında cerrahi bağlantı oluşturulması.

Sinirin Serbestleştirilmesi ve Basının Giderilmesi

- **Nörolizis:** Çevre dokulara yapışmış sinirin cerrahi olarak serbestleştirilmesi.
- **Cerrahi dekompresyon:** Sinir üzerine baskı yapan oluşumun uzaklaştırılması veya basının giderilmesi.
- Bu girişimlerde amaç, sinirin çevresindeki mekanik kısıtlılığını veya baskıyı azaltmaktır.

Omurga ve Disk Cerrahisi Terimleri

- **Laminektomi:** Omurun lamina bölümünün cerrahi olarak çıkarılması.
- **Diskektomi:** İntervertebral diskin bir bölümünün veya tamamının cerrahi olarak çıkarılması.
- Laminektomi omurun kemik yapısına, diskektomi ise intervertebral diske yönelik girişimdir.
- Cerrahi terimin doğru kullanılması, uygulanan işlemin hangi anatomik yapıya yönelik olduğunu belirtir.

Teşekkür ederim

Prof. Dr. Bektaş TEPE

